

شماره چاپ: ۱۶۷۶

شماره ثبت: ۶۸۱

دوره دهم - سال چهارم

تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۹/۵

اظهاری نظر کارشناسی درباره:
طرح الحاق یک تبصره به ماده (۹) قانون تعیین تکلیف
استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت
سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش

کد موضوعی: ۲۷۰

شماره مسلسل: ۱۶۸۶۹

بهمن ماه ۱۳۹۸

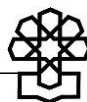
معاونت پژوهش‌های فرهنگی - اجتماعی

دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۲	متن طرح.....
۲	الف) اظهارنظر کارشناسی.....
۲	۱. بررسی مفروض‌های طرح.....
۸	۲. بررسی روند جذب دانشجو در دانشگاه شهید رجایی.....
۱۰	ب) اظهارنظر کارشناسی از حیث حقوقی.....
۱۰	۱. پیشینه قانونی موضوع.....
۱۲	۲. مغایرت عنوان طرح با محتوی.....
۱۲	۳. تعارض و ابهام در مفاد طرح.....
۱۳	۴. عدم پیش‌بینی بار مالی.....
۱۳	۵. مغایرت با عدالت و ایجاد تبعیض ناروا.....
۱۴	۶. مداخله مستقیم در امور اجرایی.....
۱۵	جمع‌بندی.....
۱۷	منابع و مأخذ.....

اظهار نظر کارشناسی درباره:
طرح الحاق یک تبصره به ماده (۹) قانون تعیین تکلیف استخدامی
معلمین حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی
در وزارت آموزش و پرورش

چکیده

طرح الحاق یک تبصره به ماده (۹) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمین حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش با این استدلال که هدف و فلسفه دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تربیت و پرورش دبیر برای خدمت در آموزش و پرورش است و سبک و رویکرد آموزش در این دانشگاه، سبک تربیت دبیری است، بنابراین دانشگاه مذکور با پذیرش دانشجوی آزاد از اساسنامه خود تخطی کرده است لذا دانش‌آموختگان سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۶ این دانشگاه باید در وزارت آموزش و پرورش استخدام شوند.

بر مبنای بررسی‌های کارشناسی و حقوقی که در مورد مفاد و مفروضه‌های این طرح انجام شد، بخش عمده‌ای از مفروضه‌های طرح فاقد اعتبار است و مفاد طرح نیز به دلیل عدم ایجاد فضای رقابت برابر و ایجاد تبعیض ناروا مغایر بند «۹» اصل سوم قانون اساسی، به دلیل تکلیف دولت به استخدام افرادی مشخص و معین و نه قانونگذاری در خصوص قواعد و ضوابط استخدام مغایر اصل یکصد و بیست و ششم و شصت قانون اساسی، به سبب

ایجاد بار مالی برای دولت مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی و به دلیل عدم همخوانی «مکلف نمودن دولت» و «استخدام برابر نیاز» و در نتیجه تعارض درونی و نیز عدم تناسب میان مفاد طرح و عنوان مطروحه دارای ایراد ماده (۱۲۷) آیین‌نامه داخلی مجلس و بند «۹» سیاست‌های کلی قانونگذاری مبنی بر رعایت اصول قانون‌نویسی صحیح است.

با توجه به موارد فوق، پیشنهاد به رد کلیات طرح داده می‌شود.

متن طرح

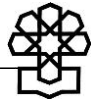
ماده واحد: یک تبصره به ماده (۹) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۸۸/۷/۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی به شرح ذیل الحاق می‌شود:

تبصره - دولت مکلف است ظرف مدت یک‌سال کلیه دانش‌آموختگان دانشگاه شهید رجایی که طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ فارغ‌التحصیل شده‌اند را برابر نیاز به استخدام درآورد. بار مالی ناشی از اجرای این قانون در بودجه سنواتی لحاظ می‌گردد.

الف) اظهار نظر کارشناسی

۱. بررسی مفروض‌های طرح

مقدمه توجیهی و متن طرح، دارای چندین مفروضه است که در ادامه به بررسی آنها پرداخته می‌شود:

مفروض نخست: «هدف و فلسفه دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی وابسته به وزارت

آموزش و پرورش تربیت و پرورش دبیر برای خدمت در آموزش و پرورش است.»

در ماده (۲) اساسنامه دانشگاه شهید رجایی، وظایف این دانشگاه عبارتند از:

۱. تربیت بخشی از دبیران متعهد و متخصص به منظور تدریس در واحدها و مراکز

آموزشی تابع وزارت آموزش و پرورش،

۲. برگزاری دوره‌های تخصصی کوتاه‌مدت با رعایت ضوابط و مقررات مربوط،

۳. همکاری با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی که دارای فعالیت‌های علمی

در زمینه تربیت دبیر می‌باشد.

بر این مبنا، وظایف تعیین شده برای این دانشگاه و به طور خاص وظیفه «تربیت

بخشی از دبیران متعهد و متخصص به منظور تدریس در واحدها و مراکز آموزشی تابع

وزارت آموزش و پرورش»؛ به این معنا نیست که وزارت آموزش و پرورش ملزم و مکلف

به استخدام همه دانش‌آموختگان دانشگاه شهید رجایی است. از طرفی واحدهای

تابع وزارت آموزش و پرورش محدود به واحدهای دولتی نیست و شامل واحدهای غیردولتی

نیز هست، لذا پذیرش آزاد (با فرض وجود مجوز) در این دانشگاه می‌تواند با هدف تربیت

دبیر برای واحدهای غیردولتی تابع وزارت آموزش و پرورش باشد. همچنین در این وظیفه،

«تربیت بخشی از ... برای تدریس» آمده است و تدریس در واحدهای آموزشی به معنای

استخدام نیست و به صورت حق‌التدریس نیز امکان‌پذیر است. همچنین بر مبنای همین

بند اساسنامه، این دانشگاه محدودیت و مانع خاصی برای پذیرش دانشجوی آزاد

(غیردبیری) ندارد و دانشگاه در صورت داشتن ظرفیتی بیشتر از نیاز وزارت

آموزش و پرورش می‌تواند با هماهنگی و مجوز مراجع ذی‌ربط اقدام به پذیرش دانشجو کند.

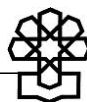
نکته مهم‌تر آنکه، وظیفه و مأموریت همه دانشگاه‌های کشور که در اساسنامه آنها تصریح و تأکید شده است، تربیت نیروی انسانی مورد نیاز کشور در بخش دولتی و غیردولتی است؛ و قطعاً این موضوع دال بر الزام به استخدام دانش‌آموختگان آن دانشگاه‌ها در دولت نیست. برای نمونه، در ماده (۱) اساسنامه دانشگاه تربیت مدرس^۱، هدف شماره (۱) «تربیت اعضای هیئت علمی و محققان مؤمن و متعهد به انقلاب اسلامی در رشته‌های علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و تحقیقاتی کشور به منظور ارتقای کیفیت علمی و آموزشی و پژوهشی و کمک به گسترش تحصیلات عالی و تحول اساسی در آن» ذکر شده است. بدیهی است که این هدف به این معنا نیست که وزارت علوم، مکلف و ملزم به استخدام همه فارغ‌التحصیلان دانشگاه تربیت مدرس است.

علاوه بر موارد مذکور، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی بر مبنای مجوز شورای گسترش آموزش عالی هر ساله نسبت به پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی) اقدام می‌کند ولی آیا می‌توان چنین استدلال کرد که چون این دانشجویان در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی دانش‌آموخته شده‌اند، آموزش و پرورش مکلف به استخدام و به‌کارگیری آنهاست؟

مفروض دوم: «در سال‌های گذشته، علاوه بر دانشجویان متعهد خدمت، [دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی] دانشجویان آزاد را نیز جذب نموده است که این مسئله خلاف فلسفه تأسیس چنین دانشگاهی است.»

از آنجاکه نوع پذیرش و ظرفیت پذیرش در دانشگاه‌ها هر ساله بر مبنای مجوزهای شورای گسترش صورت می‌پذیرد؛ این دانشگاه نیز دارای مجوزهای پذیرش دانشجوی آزاد

۱. پس از اعمال اصلاحات شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوب جلسه ۶۰۷ مورخ ۱۳۸۶/۴/۵.

و شبانه در بازه زمانی مذکور و قبل و بعد از آن نیز است. مطابق مجوز شماره (۲۲/۲۷۶۱-۱۳۸۶/۲/۱۷) و مجوز شماره (۲۲/۱۸۶۷-۱۳۸۸/۲/۹) شورای گسترش آموزش عالی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی بنابر ظرفیت موجود خود که فراتر از نیاز آموزش و پرورش بوده، اقدام به پذیرش دانشجوی آزاد روزانه و شبانه در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد کرده است. بدیهی است که اتخاذ چنین تصمیمی بر مبنای تأیید مراجع ذیصلاح و در راستای استفاده بهینه از ظرفیت‌های این دانشگاه برای تربیت نیروی مورد نیاز در سایر بخش‌های کشور بوده است و به هیچ عنوان به معنای استخدام این افراد در آموزش و پرورش نبوده است.

همچنین با این فرض که «جذب دانشجوی آزاد خلاف اساسنامه دانشگاه و خلاف ضوابط باشد»، مواجهه با چنین امری در ابتدا نیازمند مداخله نهادهای نظارتی برای اصلاح فرایند و ممانعت از گسترش چنین فضایی است. لذا مداخله تقنینی، به معنای صحت گذاشتن بر امری خلاف و دادن حق به افرادی است که از مسیر ناصحیح و خلاف و احتمالاً بدون داشتن شرایط لازم وارد این دانشگاه شده‌اند.

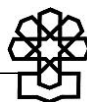
مفروض سوم: «سبک آموزش به دانشجویان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی اعم از تعهد خدمتی و آزاد سبک تربیت دبیری می‌باشد».

در این خصوص نیز بر مبنای مقررات آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مصوبه شورای دانشگاه مذکور، برای دانشجویان تعهد خدمتی «دروس ویژه صلاحیت‌های معلمی» در قالب آیین‌نامه‌ای خاص تدوین شده است و این دانشجویان ملزم به گذراندن این دروس هستند و دانشجویان آزاد از گذراندن این دروس معاف بوده‌اند. لذا این مفروضه نیز صحیح نیست و با رویه‌های موجود مطابقت ندارد.

نکته دیگر اینکه آموزش به سبک تربیت دبیری فقط مختص به دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی نبوده بلکه دانشگاه‌های دیگری نیز وجود دارند که در رشته‌های دبیری و آموزشی دانشجو می‌پذیرند، برای نمونه؛ کاردانی آموزش و پرورش ابتدایی با کد رشته‌محل ۳۲۶۸۳، کاردانی تربیت معلم قرآن کریم با کد رشته‌محل ۳۲۳۱۴ در آزمون سراسری ۱۳۹۷، آموزش و پرورش دبستانی و پیش‌دبستانی با کد رشته‌محل ۱۰۲۳۰، آموزش و پرورش کودکان استثنایی ۱۰۰۴۸، آموزش و پرورش کودکان عقب‌مانده ذهنی با کد رشته‌محل ۱۰۲۳۲ (آزمون سراسری ۱۳۹۴). افزون بر این در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ سایر دانشگاه‌های دولتی کشور در ۶۸ رشته‌محل دانشجوی علوم تربیتی پذیرفته‌اند. میانگین پذیرش در این رشته‌محل‌ها حدود ۲۰ نفر و ظرفیت نهایی پذیرش بیش از ۱,۳۰۰ نفر است.

مفروض چهارم: «دانشجویان آزاد دانشگاه مذکور که بین سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ پذیرش شده‌اند (این دانشگاه از سال ۱۳۹۷ دانشجوی آزاد نگرفته است) باید در وزارت آموزش و پرورش استخدام شوند تا هم حقوق ایشان و تلاش‌های تحصیلی ایشان ضایع نگردد و هم فلسفه تشکیل دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی محقق شود».

دانشجویان آزاد دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی با آگاهی از شرایط پذیرش مبنی بر عدم تعهد وزارت آموزش و پرورش به استخدام آنها، کد رشته‌محل‌های این دانشگاه را انتخاب کردند بنابراین از حیث عدم استخدام در وزارت آموزش و پرورش حقی از این گروه تزییع نشده است. از حیث تحقق فلسفه دانشگاه نیز باید گفت، فلسفه اصلی این دانشگاه با تأمین دبیران مورد نیاز آموزش و پرورش محقق می‌شود و منوط کردن تحقق فلسفه این دانشگاه به استخدام افرادی که به صورت آزاد و برای استفاده بهینه از ظرفیت‌های این

دانشگاه برای تربیت نیروی متخصص مورد نیاز در سایر بخش‌های کشور در این دانشگاه پذیرفته شده‌اند، فرضی ناصحیح است.

همچنین در خصوص این نکته که «این دانشگاه از سال ۱۳۹۷ دانشجوی آزاد نگرفته است»، در بند «۱۵» تذکرات دفترچه راهنمای انتخاب رشته آزمون سراسری ۱۳۹۷ این عبارت ذکر شده است که برخی از کد رشته‌محل‌های دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی به صورت آزاد و شبانه بوده و پذیرش دانشجو و تحصیل در این کد رشته‌محل‌ها، هیچ‌گونه حقی جهت استخدام در آموزش و پرورش ایجاد نمی‌کند. علاوه بر این در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ ردیف (۱۸۰۳۰۰۵۰۱۱) برای پذیرش ۱۴۰۴ دانشجو و در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نیز ردیف (۱۸۰۳۰۰۱۳۸۳) برای پذیرش ۱,۰۳۰ دانشجوی آزاد در دوره کارشناسی این دانشگاه اختصاص دارد لذا این فرض نیز مغایر با واقعیت است و پذیرش دانشجوی آزاد در این دانشگاه با مجوز شورای گسترش و نهاد بودجه‌ریزی کشور همچنان ادامه دارد. توجه به این نکته نیز ضروری است که به دلیل تنگناهای مالی، دانشگاه‌ها برای تأمین بخشی از منابع مالی خود اقدام به پذیرش دانشجوی آزاد می‌کنند و دانشگاه شهید رجایی نیز از این قاعده مستثنی نبوده است.

بنابراین هدف «تربیت بخشی از دبیران متعهد و متخصص به‌منظور تدریس در واحدها و مراکز آموزشی تابع وزارت آموزش و پرورش» هم مانعی برای پذیرش دانشجوی آزاد نیست و هم الزامی به استخدام همه دانش‌آموختگان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی در آموزش و پرورش ایجاد نمی‌کند و آنچه اصل و مأموریت این دانشگاه را محقق می‌کند، **تربیت دبیر مورد نیاز آموزش و پرورش است. به عبارت دیگر باید توجه داشت که**
دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی موظف به تربیت نیروی مورد نیاز و تقاضای

وزارت آموزش و پرورش است و نه آنکه وزارت آموزش و پرورش مکلف به استخدام

همه دانش‌آموختگان دانشگاه مذکور است زیرا در این صورت رابطه وزارت آموزش و پرورش و دانشگاه مذکور واژگونه شده است. در نتیجه برپایه چنین مفروضات ناپژوهیده و بدون پشتوانه کارشناسی، نمی‌توان طرحی با موضوع الزام دولت به استخدام دانش‌آموختگان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی ارائه داد.

۲. بررسی روند جذب دانشجو در دانشگاه شهید رجایی

سازمان سنجش آموزش کشور هر ساله شرایط اختصاصی دانشگاه‌ها جهت جذب و پذیرش دانشجویمان را در دو دفترچه راهنمای ثبت‌نام و راهنمای انتخاب رشته انتشار می‌دهد. در ادامه برخی از ضوابط اختصاصی ورود به دانشگاه شهید رجایی آورده می‌شود:

- بند «۱۳» شرایط و ضوابط پذیرش دانشجو ویژه دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی: تحصیل در مراکز تربیت معلم، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی و دانشکده تربیت دبیر فنی و حرفه‌ای دختران تهران، هیچ‌گونه حقی برای استخدام دانش‌آموختگان ایجاد نمی‌کند (دفترچه راهنمای انتخاب رشته‌های تحصیلی آزمون سراسری، سال ۱۳۹۰، گروه علوم ریاضی و فنی).

- بند «۳» شیوه پذیرش: داوطلب پذیرفته شده نهایی مکلف است به مدت دو برابر مدت تحصیل، تعهد خدمت محضری برای خدمت در محل مذکور به وزارت آموزش و پرورش بسپارد (دفترچه راهنمای انتخاب رشته آزمون سراسری ۱۳۹۷).

- بند «۱» تذکرات: پذیرفته‌شدگان مکلفند در آغاز تحصیل خود به میزان دو برابر مدت تحصیل (حداقل آن کمتر از پنج سال نخواهد بود) به آموزش و پرورش تعهد خدمت

محضری بسپارند که پس از دانش‌آموختگی به میزان دو برابر مدت تحصیل خود، در محل تعیین‌شده توسط وزارت آموزش و پرورش خدمت کنند. تحصیل آنان در دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی منوط به سپردن تعهد محضری است. مدت تحصیل دانشجو معلمان جزو سوابق خدمت (حداکثر چهار سال دوره کارشناسی) آنان محسوب می‌شود. پرداخت حقوق کارآموزی در طول تحصیل تحت هر شرایطی، صرفاً حداکثر برای چهار سال مجاز خواهد بود (دفترچه راهنمای انتخاب رشته آزمون سراسری ۱۳۹۷).

- بند «۱۵» تذکرات: برخی از کد رشته‌محل‌های دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی به صورت آزاد و شبانه بوده و پذیرش دانشجو و تحصیل در این کد رشته‌محل‌ها، هیچ‌گونه حقی برای استخدام در آموزش و پرورش ایجاد نمی‌کند (دفترچه راهنمای انتخاب رشته آزمون سراسری ۱۳۹۷).

بنابراین شرایط پذیرش دانشجوی آزاد در دانشگاه شهید رجایی در دفترچه آزمون سراسری به روشنی تبیین شده است و ابهامی در خصوص عدم تعهد وزارت آموزش و پرورش مبنی بر استخدام این قبیل دانشجویان وجود ندارد. لذا دانشجویان آزاد این دانشگاه با آگاهی از شرایط و ضوابط پذیرش دانشجوی آزاد اقدام به انتخاب رشته کرده‌اند و عدم استخدام آنها سبب تضییع حقوق نامبردگان نمی‌باشد و از سوی دیگر، وزارت آموزش و پرورش نیز الزامی بر استخدام آنها ندارد. دانش‌آموختگان آزاد دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی می‌توانند همچون دانش‌آموختگان سایر دانشگاه‌ها در آزمون‌های استخدامی وزارت آموزش و پرورش شرکت کنند و در صورت موفقیت به استخدام آن دستگاه درآیند.

ب) اظهار نظر کارشناسی از حیث حقوقی**۱. پیشینه قانونی موضوع**

در خصوص جذب دانشجویان و استخدام آنها در وزارت آموزش و پرورش احکام قانونی مرتبطی وجود دارد که در ادامه به بررسی آنها پرداخته می‌شود تا بتوان دریافت که سازوکار و فرایند جذب نیروی انسانی از این مسیر به چه شکلی است:

- ماده (۶) قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۹/۳/۲۰: دانشجویان متعهد به خدمت موضوع این قانون از آغاز تحصیل خود به استخدام آزمایشی وزارت آموزش و پرورش درآمده و از حقوق و فوق‌العاده شغل مربوط به مدارک تحصیلی لازم برای ورود به دوره تحصیلی مورد نظر برخوردار خواهند شد.

- ماده (۹) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۸۸/۷/۱۵: از تاریخ تصویب این قانون، معلمان مورد نیاز آموزش و پرورش از طریق مراکز و دانشگاه‌های تربیت معلم، دانشگاه شهید رجایی و مجتمع آموزش عالی پیامبر اعظم (ص) ضمن رعایت ماده (۱) این قانون به استخدام پیمانی درمی‌آیند. فارغ‌التحصیلان سایر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی نیز از طریق آزمون ورودی و گذراندن دوره‌های لازم حسب نیاز وزارت آموزش و پرورش می‌توانند استخدام شوند.

- بند «ب» ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه: سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان موظفند به منظور ارتقای کیفیت نظام تعلیم و تربیت با جذب معلم از طریق دانشگاه‌های فرهنگیان و شهید رجایی، در طول اجرای قانون برنامه، ردیف‌های استخدامی و تأمین اعتبار مورد نیاز آموزش و پرورش را با رعایت قوانین و مقررات مربوطه و ظرفیت

جذب دانشجو در دانشگاه‌های یادشده برای جذب دانشجو معلم‌ها در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار دهند.

بررسی مواد قانونی فوق نشان می‌دهد که:

الف) دانشجویانی که به منظور تأمین نیروی انسانی مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش، در مراکز تربیت معلم یا سایر دانشگاه‌ها مشغول به تحصیل می‌باشند، به آن وزارتخانه تعهد خدمتی می‌سپارند و این دانشجویان از ابتدای تحصیل دانشگاهی خود، به استخدام آزمایشی وزارت آموزش و پرورش درآمده و از حقوق و فوق‌العاده شغل مربوطه برخوردار خواهند بود. بنابراین دانشجویانی که در این دانشگاه‌ها مشغول به تحصیل بوده اما به وزارت آموزش و پرورش تعهد خدمتی ثبتي نسپرده باشند و در طول تحصیل از حقوق و مزایای شغلی بهره نبرده باشند، مشمول قانون متعهدین خدمت نمی‌باشند.

ب) ماده (۹) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۸۸/۷/۱۵ و ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه بر تربیت و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش از طریق دانشگاه فرهنگیان و شهید رجایی تأکید دارد، واضح است که این تأکید به معنای آن نیست که آن وزارتخانه مکلف به استخدام همه فارغ‌التحصیلان این دو دانشگاه است. بنابراین ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه دولت را مکلف کرده تا از طریق دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی نیروی انسانی مورد نیاز خود را تأمین کند، که البته این امر به معنای آن نیست که وزارت آموزش و پرورش باید همه دانش‌آموختگان این دانشگاه‌ها را به استخدام درآورد. نکته دیگر آنکه براساس تذکرات موجود در دفترچه انتخاب رشته آزمون سراسری، تحصیل در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی هیچ‌گونه حق

استخدامی برای دانش‌آموختگان این دانشگاه ایجاد نخواهد کرد. نکته آخر آنکه دانشجویانی که در طول تحصیل خود در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تعهد ثبتي خدمت به آموزش و پرورش نسپرده‌اند و از حقوق و مزایای شغلی آن بهره نبرده‌اند مشمول قانون متعهدان خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۹/۳/۸ نمی‌باشند.

۲. مغایرت عنوان طرح با محتوی

با توجه به اینکه موضوع قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۸۸، اساساً نیروهای حق‌التدریسی و نهضتی‌ها هستند، لذا مفاد طرح مذکور مبنی بر استخدام فارغ‌التحصیلان دانشگاه شهید رجایی (از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶) متناسب با عنوان مطروحه نیست. بنابراین ایراد ماده (۱۲۷) آیین‌نامه داخلی مجلس و بند «۹» سیاست‌های کلی قانونگذاری مبنی بر رعایت اصول قانون‌نویسی صحیح وارد است.

لازم به ذکر است که واژه «معلمان» در متن ماده‌واحد طرح پیشنهادی نادرست است زیرا در عنوان قانون مصوب سال ۱۳۸۸ واژه «معلمین» ثبت شده است.

۳. تعارض و ابهام در مفاد طرح

مكلف نمودن دولت، در صدر ماده‌واحد و مشروط کردن اقدام به جذب، با معیار «برابر نیاز به استخدام» همخوانی با یکدیگر نداشته و باعث تعارض و ابهام مفهومی منطوق این حکم می‌شود، براین اساس به‌دلیل عدم رعایت اصول قانون‌نویسی صحیح، می‌توان این طرح را مغایر بند «۹» سیاست‌های کلی قانونگذاری قلمداد کرد. به‌علاوه باید توجه داشت

که با وجود این ابهام، محتمل است که دستگاه اجرایی با توجه به عبارت «برابر نیاز» و با طرح این ادعا که به همه یا بخشی از این نیروها نیاز ندارند از اجرای حکم موضوع این ماده واحد استنکاف کند.

۴. عدم پیش‌بینی بار مالی

در خصوص بار مالی ناشی از اجرای طرح، صرف بیان کلی لحاظ کردن در بودجه سنواتی، مصداق طرق جبران افزایش هزینه به‌شمار نمی‌رود و معیار اصل هفتادوپنجم قانون اساسی است. شورای نگهبان نیز در نظریات متعدد به شماره‌های ۱۱۹۹ - ۱۳۷۰/۲/۲۵ و ۰۴۹۳ - ۱۳۶۹/۵/۲ عبارت «در بودجه سنواتی لحاظ می‌گردد» را رافع اشکال عدم تأمین هزینه جدید ندانسته و معیار اصل هفتادوپنجم اعلام کرده است.

۵. مغایرت با عدالت و ایجاد تبعیض ناروا

از آنجایی که کد رشته‌محل‌های مذکور در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی در سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۶ در طرح مورد بحث، بدون تعهد استخدامی بوده و دانش‌آموختگان مذکور نیز با آگاهی از این شرایط انتخاب رشته کرده و مشغول به تحصیل شده‌اند، بنابراین الزام دولت به استخدام این دانش‌آموختگان به این معناست که فرصت استخدام در وزارت آموزش و پرورش از دیگر دانش‌آموختگان دانشگاهی سلب شده و تنها منحصر به دانش‌آموختگان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی شده است، چه‌بسا که سایر دانش‌آموختگان در صورت آگاهی از امکان جذب در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی،

پذیرش در این دانشگاه را در اولویت قرار می‌دادند. بنابراین مفاد طرح مذکور به دلیل عدم ایجاد فرصت برابر و اعمال تبعیض ناروا مغایر بند «۹» اصل سوم قانون اساسی است. همچنین از آنجایی که دانش‌آموختگان مذکور دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی بدون تعهد استخدامی و به صورت دانشجوی آزاد روزانه یا نوبت دوم پذیرش شده‌اند، بنابراین نمی‌توان فرصت استخدام و جذب در یک دستگاه اجرایی را فقط به این گروه محدود و مشخص منحصر و دیگران را از این فرصت محروم کرد زیرا براساس ماده (۴۱) قانون مدیریت خدمات کشوری ورود خدمت براساس رعایت مراتب شایستگی و برابری فرصت‌ها باید انجام شود. ماده (۴۲) قانون مذکور شرایط عمومی استخدام در دستگاه‌های اجرایی را تعیین کرده و ماده (۴۶) همین قانون نیز به کارگیری افراد در دستگاه‌های اجرایی را پس از پذیرفته شدن در آزمون عمومی که به طور عمومی نشر آگهی می‌شود و نیز امتحان یا مسابقه تخصصی امکان‌پذیر می‌داند. از این رو طرح مذکور مغایر مواد (۴۱)، (۴۲) و (۴۶) قانون مدیریت خدمات کشوری است.

۶. مداخله مستقیم در امور اجرایی

همچنین باید توجه داشت ارزیابی میزان و تعداد مستخدمین مورد نیاز در آموزش و پرورش و اینکه به میزان استخدام در سال جاری یا سال‌های بعد انجام شود از صلاحیت‌های قوه مجریه قلمداد می‌شود لذا مفاد طرح حاضر از این حیث شائبه دخالت مجلس در صلاحیت‌های اجرایی دولت و مغایرت با اصل شصت قانون اساسی را نیز دربردارد. همچنین براساس اصل یکصد و بیست و ششم قانون اساسی رئیس‌جمهور مسئولیت امور برنامه‌بودجه

و امور اداری و استخدامی کشور را مستقیماً برعهده دارد و می‌تواند اداره آنها را به عهده دیگری بگذارد.

جمع‌بندی

- الزام وزارت آموزش و پرورش به استخدام دانش‌آموختگان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی برپایه مفروضه‌های غیرکارشناسی طرح، منطقی نیست زیرا دانشگاه مذکور باید براساس درخواست وزارت آموزش و پرورش به تربیت نیروی انسانی مورد نیاز آن وزارتخانه اقدام کند و نه آنکه وزارت آموزش و پرورش مکلف به استخدام همه دانش‌آموختگان آن دانشگاه شود.

- غلبه رویکرد آموزشی و تربیت دبیری بر دوره‌های تحصیلی و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی تنها مختص دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی نیست بلکه در بسیاری از دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم تربیتی وضع به همین گونه است، بنابراین نمی‌توان با چنین استدلالی الزام به استخدام ایجاد کرد، زیرا در این صورت این تقاضا برای دیگر دانش‌آموختگان دبیری در سایر دانشگاه‌ها نیز ایجاد می‌شود.

- شرایط و ضوابط پذیرش دانشجوی آزاد در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی از جمله عدم تعهد استخدامی، برای دانش‌آموختگان مذکور واضح و مبرهن بوده و در این خصوص حقی از آنها تضييع نشده است.

- تخلف و انحراف دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی از مفاد اساسنامه آن دانشگاه در صورت اثبات، نیازمند به مداخله نظارتی نهادهای ناظر بر آن دانشگاه است و مداخله

تقنینی مجلس شورای اسلامی با موضوع الزام وزارت آموزش و پرورش به استخدام دانش‌آموختگان آزاد دانشگاه مذکور رافع این مسئله نمی‌باشد.

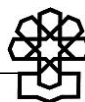
- طرح مذکور به دلیل ایجاد انحصار و محدود کردن فرصت استخدام به گروه خاصی از دانش‌آموختگان دانشگاهی، عدم ایجاد فضای رقابت برابر و ایجاد تبعیض ناروا، مغایر بند «۹» اصل سوم قانون اساسی باشد.

- طرح مذکور به دلیل تکلیف دولت به استخدام افرادی مشخص و محدود و نه قانونگذاری در خصوص قواعد و ضوابط استخدام مغایر اصل یکصد و بیست و ششم و شصت قانون اساسی است.

- طرح مذکور به دلیل ایجاد بار مالی برای دولت مغایر اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی است.

- طرح مذکور به دلیل عدم همخوانی «مکلف نمودن دولت» و «استخدام برابر نیاز» و نیز عدم تناسب میان مفاد طرح و عنوان مطروحه دارای ایراد ماده (۱۲۷) آیین‌نامه داخلی مجلس و بند «۹» سیاست‌های کلی قانونگذاری مبنی بر رعایت اصول قانون‌نویسی صحیح وارد است.

با توجه به موارد فوق، کلیات طرح ارائه شده مورد تأیید نمی‌باشد.

منابع و مأخذ

۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
۲. سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری، ابلاغی سال ۱۳۹۸.
۳. قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب سال ۱۳۸۶.
۴. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰).
۵. قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش، مصوب سال ۱۳۶۹.
۶. قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور.
۷. قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب سال ۱۳۸۸ با الحاقات و اصلاحات بعدی.
۸. اساسنامه دانشگاه شهید رجایی، شورای گسترش آموزش عالی کشور، سال مصوب ۱۳۷۹.
۹. اساسنامه دانشگاه تربیت مدرس، شورای عالی انقلاب فرهنگی، مصوب سال ۱۳۶۵ و اصلاحیه سال ۱۳۸۶.
۱۰. مجوز (۲۲/۲۷۶۱-۱۳۸۶/۲/۱۷) دانشگاه شهید رجایی، شورای گسترش آموزش عالی.
۱۱. مجوز (۲۲/۱۸۶۷-۱۳۸۸/۲/۹) دانشگاه شهید رجایی، شورای گسترش آموزش عالی.
۱۲. آیین‌نامه آموزشی دروس ویژه صلاحیت‌های معلمی، مصوب شورای آموزشی دانشگاه شهید رجایی، سال ۱۳۹۲.
۱۳. دفترچه راهنمای انتخاب رشته آزمون سراسری در گروه‌های آزمایشی ریاضی و فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۸.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۸۶۹

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: طرح الحاق یک تبصره به ماده (۹) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش

نام دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه آموزش و پرورش و فنی و حرفه‌ای)

تهیه و تدوین‌کنندگان: موسی بیات، حجت‌اله بنیادی

ناظر علمی: صادق ستاری فرد

همکاران: علی دهقانی بنارکی، حسن امجدیان (دفتر مطالعات حقوقی)، سیدمحمد حسین

قریشی (دفتر مالیه عمومی و توسعه مدیریت)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. قانون تعیین تکلیف استخدامی

۲. دانشگاه شهید رجایی

۳. تربیت دبیر

۴. استخدام معلمي

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۱۱/۵